

С. Л. Шульц, О. М. Луцків

Підприємницька активність і просторово-структурна трансформація економіки України

Обґрунтовано роль підприємницької активності в процесах просторово-структурної трансформації економіки України, яка сьогодні набуває системоформувального та безпекового значення. Акцентовано на досвіді поствоєнних європейських економік, який доводить важливість структурної модернізації їхніх економік. Проведено аналіз особливостей підприємницької діяльності в умовах війни, зокрема в контексті змін у динаміці територіальної концентрації бізнесу, міжрегіональному розподілі закриття і відкриття підприємств і структурно-просторовому розподілу експортерів України. Проаналізовано географію засновників новостворених підприємств та їх секторально-галузевий поділ. На основі аналізу міжрегіонального й міжсекторального розподілу капітальних інвестицій охарактеризовано інвестиційну активність регіонів України в умовах обмежених інвестиційних ресурсів. Визначено пріоритети просторово-структурних зрушень в економіці регіонів України, які мають потенціал для розвитку та в перспективі забезпечать інноваційно-технологічний прогрес і покращення якості життя населення.

Ключові слова: підприємницька діяльність, просторово-структурна трансформація економіки, міжрегіональний розподіл капітальних інвестицій, структурно-просторовий розподіл експортерів.

Постановка проблеми. Важливість проблематики структурної трансформації економіки країн зазвичай пов'язують з низкою аспектів, зокрема з підприємницькою активністю та іншими аспектами підприємницької діяльності, створенням робочих місць, підготовкою кваліфікованих кадрів, зростанням продуктивності праці, технологічною модернізацією економіки тощо. Для України процеси трансформації структури економіки за сьогоденних умов актуалізуються і набувають системоформувального й безпекового значення. Аналіз досвіду поствоєнних економік доводить, що немає простого й універсального плану структурної модернізації економіки країн, який дав би змогу вирішити давні та нові проблеми їхнього економічного розвитку.

Прикладом може слугувати досвід відбудови економіки повоєнних країн Європи та Східної Азії, який засвідчує пріоритетність та імперативний характер процесів структурно-просторової трансформації економіки. Під час військових дій найбільших руйнувань у цих країнах зазнали промисловість і сектор будівництва, а в сільському господарстві зазвичай відбувалося скорочення придатних для виробництва земель і зменшення зайнятих у цій сфері працівників. Але в кожній країні вирішення проблеми мінімізації економічних втрат та оптимізації структурних змін вирішувалося за індивідуальним сценарієм, з акцентом на певний ресурс територій та локалізацію факторів виробництва [1]. Вагому роль у процесах просторово-структурних трансформацій відіграє підприємницька діяльність, здатність бізнесу функціонувати в надскладних умовах війни.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження просторово-структурних трансформацій в економіці держави та її регіонів стали предметом наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Серед зарубіжних науковців, які досліджували теоретичні засади структурної трансформації економіки, специфіку динаміки структурних зрушень, роль технологічної та інноваційної складової у структурних процесах, слід відзначити Дж. Л. Голдена, Е. Домара, С. Ідальго, Р. Келлі, Дж. Нейсбіта, Д. Нортона, Д. Олвейя, В. Стріка, Е. Тоффлера, Д. Форрестера, Р. Хаусманна, Х. Ченері, Ф. Шарпа, Л. Шміттера та інших. Проблематика просторово-структурних змін, формування та реалізації

структурної політики відображена в працях і вітчизняних вчених: О. Амоші, В. Антонюка, А. Гальчинського, С. Білої, М. Бутка, В. Геєця, В. Захарченка, П. Кухти, А. Мельник, Л. Шаблістої, С. Єрохіної та багатьох інших. Однак, незважаючи на значний доробок науковців з означеної проблематики, вона залишається актуальною і вимагає пошуку нових підходів до оптимізації повоєнних структурних змін у вітчизняній економіці, урахуваючи втрати значної частини економічного потенціалу України, зокрема в підприємництві.

Метою статті є аналіз особливостей підприємницької діяльності в сучасних умовах просторово-структурної трансформації економіки України та обґрунтування пріоритетів модернізації структури вітчизняної економіки в післявоєнний період.

В Україні процеси просторово-структурної трансформації, спричинені повномасштабною війною РФ проти України, призвели до зміни економічного ландшафту країни, що проявилось в загостренні просторових дисбалансів підприємницької активності, розподілі експортерів, економічній активності населення, інвестиційній активності та руйнуванні регіональних систем розселення тощо.

Ускладнення логістики всередині країни та труднощі ввезення імпорту, скорочення експорту та секторально-галузеві зміни експортерів, зупинка значної частини виробництва та релокація їх, вимушена міграція населення та еміграція і, як наслідок, дедалі більша нестача трудових ресурсів, подорожчання енергоносіїв та обмежене інвестування зумовляють значні структурно-просторові зміни нині та у стратегічній перспективі.

У 2023 р. з України експортували товарів на 36 млрд дол. США, а імпортували – на 63,5 млрд дол. США. Товарний експорт зменшувався другий рік поспіль: у 2021 р. експорт товарів з України сягнув 68,2 млрд дол. США, у 2022 р. – зменшився до 44,2 млрд дол. США. Ключовими категоріями товарного експорту України є продовольство (здебільшого зерно) та метали, які вкрай залежать від умов логістики [2].

Структурно-просторові особливості розподілу експортерів України подано на рис. 1.

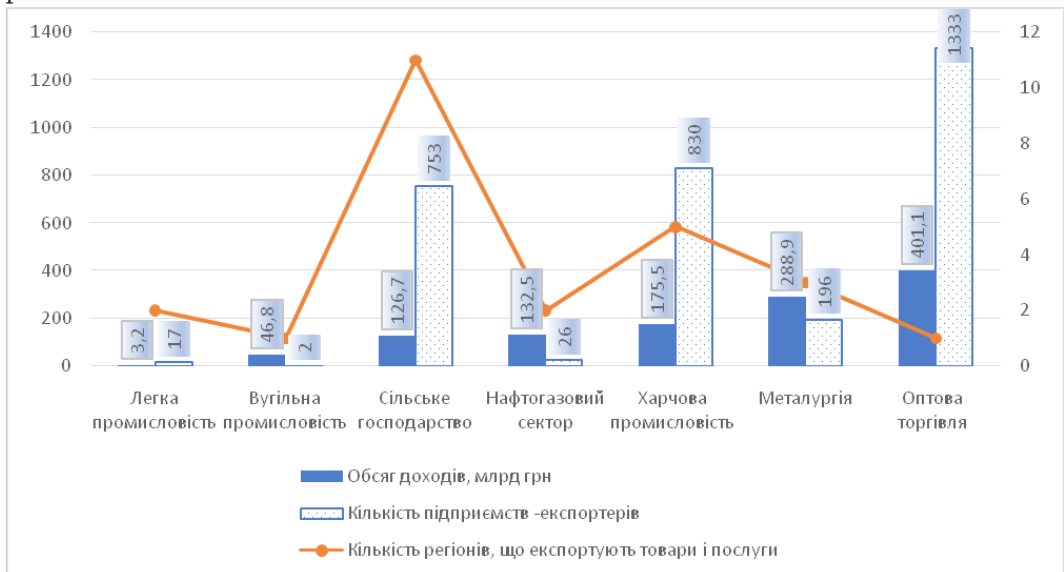

Рис. 1. Структурно-просторовий розподіл експортерів України у 2023 р.

Джерело: побудовано на основі [3].

Як бачимо з даних рис. 1, у 2023 р. до основних експортерів традиційно належали регіони із сировинною спеціалізацією, де сконцентровані виробники аграрної та харчової продукції.

Загалом слід зазначити, що регіони центральної та західної частини країни завдяки традиційним галузям спеціалізації зберігають структурно-просторові пропорції експорту.

Вагомий вплив на просторово-структурну трансформацію справляє динаміка закриття і відкриття підприємств у регіонах країни та диверсифікація цих процесів у різних секторах економіки.

За даними YouControl.Market, динаміка закриття підприємств характеризувалася низхідними тенденціями. Якщо у 2022 р. припинили свою діяльність 3,6 тис. компаній, то у 2023 р. – 4,1 тис. Найбільшу кількість ліквідованих підприємств протягом 2022 р. та I кварталу 2024 р. зафіксовано в сільському господарстві (1261 од.), оптовій торгівлі, у сферах операцій з нерухомістю, охорони здоров'я та фінансових послуг. Вказані тренди обумовлені активними бойовими діями в окремих регіонах країни, руйнуванням об'єктів медичної та соціальної інфраструктури. Фінансові аналітики вказують також, що протягом двох років війни знизився рівень закриття підприємств у секторах водопостачання, деревообробки, будівельній індустрії, оптовій та роздрібній торгівлі, громадському харчуванні та водопостачанні. Це обумовлено тим, що більшість із цих секторів економіки належать до критичної інфраструктури, функціонування якої є вкрай важливим у воєнний час та у період повоєнної відбудови. Інтенсивність офіційних ліквідацій підприємств порівняно з 2021 р. найбільше зросла в Одеській, Запорізькій та Київській областях. Водночас зменшення кількості закритих бізнесів спостерігалось в Херсонській, Харківській та Донецькій областях, що пов'язано з окупацією частини цих регіонів [4].

У 2023 р. найбільше підприємств припинили свою діяльність у м. Києві, Одеській, Львівській, Дніпропетровській, Київській, Харківській і Запорізькій областях. Частка їх становила 53,6% загальної кількості закритих в Україні підприємств (рис. 2). Тобто на регіони, де концентрувалася найбільша кількість зареєстрованих підприємств, припадала найбільша частка закритих суб'єктів економічної діяльності.

Натомість у регіонах, де зафіксовано найвищі показники відкриття нових підприємств, спостерігалася нижча частка закритих бізнесів. Цим регіонам були притаманні більш інтенсивні процеси відкриття підприємств, ніж закриття (Запорізька, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська, Миколаївська та Кіровоградська області). Порівняно з іншими регіонами в Тернопільській, Сумській і Житомирській областях спостерігалася низька інтенсивність процесів створення та ліквідації підприємств, що свідчить про відносну стабільність підприємницької активності в цих регіонах.

У 2023 р. найбільше підприємств було ліквідовано в таких сферах: сільське господарство (605 підприємств; 14,9% загальної кількості закритих підприємств); оптова торгівля (440; 10,9%); операції з нерухомістю (340; 8,4%); будівництво (269; 6,6%); юридичні послуги (224; 5,5%); роздрібна торгівля (197; 4,9%); охорона здоров'я (184; 4,5); транспорт і логістика (184; 4,5%); харчова промисловість (150; 3,7%). У I кварталі 2024 р. закриття аграрних компаній зросло ще більше і вже становить 18% усіх закритих фірм України [4].

Протягом трьох років війни, незважаючи на процеси релокації бізнесу, позиціонування регіонів за показником концентрації / щільності бізнесу не зазнало суттєвих змін. Спостерігається лише тенденція до зниження щільності бізнесу у всіх регіонах країни, особливо прифронтових (рис. 3).

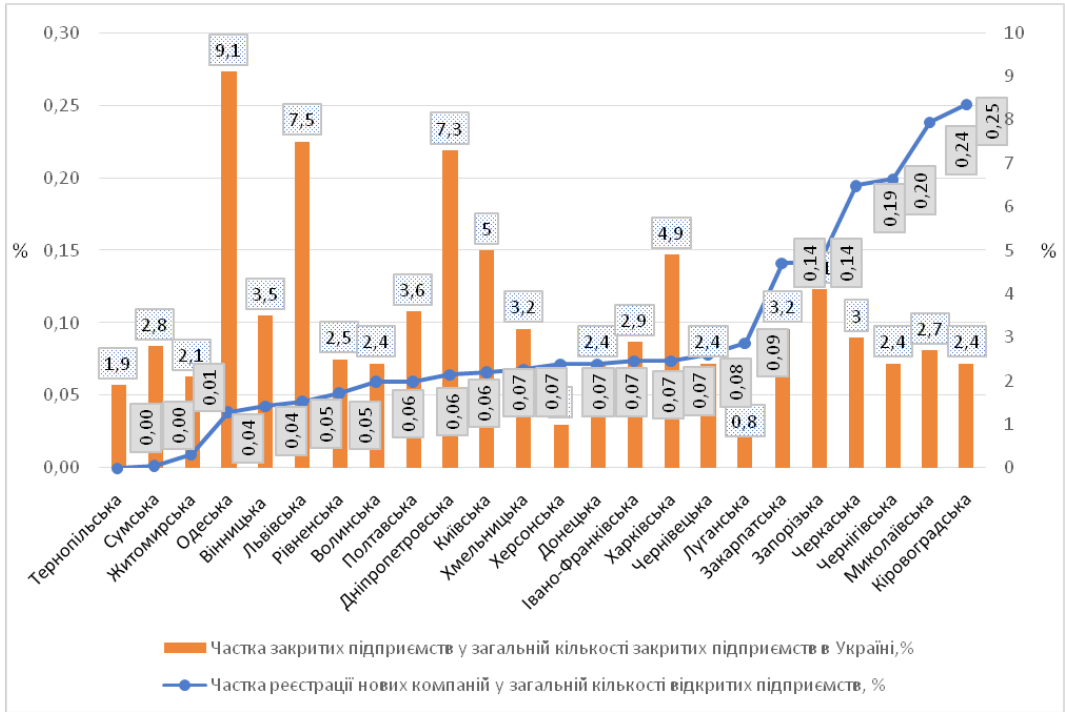

Рис. 2. Регіональний розподіл відкриття та закриття підприємств у 2023 р.
 Джерело: побудовано на основі даних [5].

Найвищі показники щільності бізнесу у 2023 р. спостерігалися у Львівській та Дніпропетровській областях. Якщо у Львівській області кількість підприємств зменшилася на 1%, то у Дніпропетровській – на 4%. Підкреслимо, щільність бізнесу в регіонах України зменшилася, ці процеси були найбільш інтенсивними в чотирьох окупованих областях – Донецькій, Запорізькій, Херсонській і Луганській. Закономірно, що найнижчі показники щільності бізнесу характерні для регіонів аграрної спеціалізації, а саме: Житомирської, Чернівецької, Сумської, Кіровоградської і Херсонської областей.

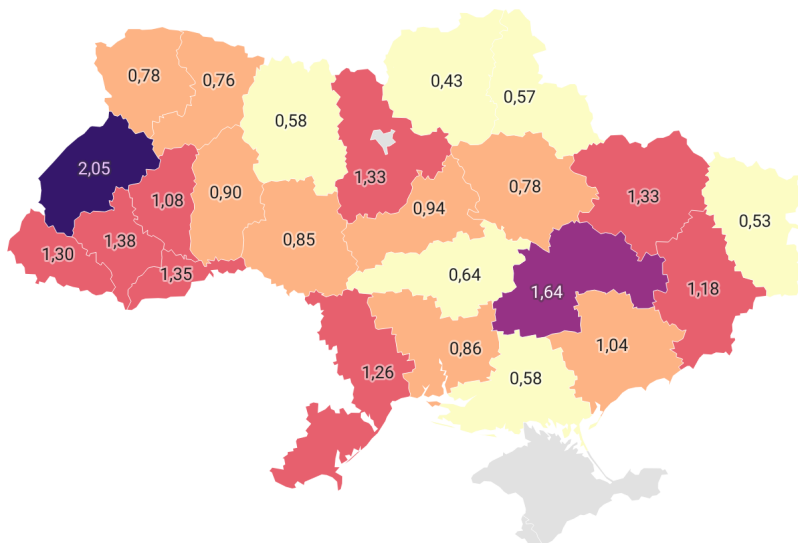
Свідченням того, що бізнес спромігся максимально мінімізувати втрати й досить швидко пристосуватися до функціонування в умовах війни, слід вважати наявність позитивної тенденції щодо зростання кількості новостворених підприємств. За даними ЄДР, наприклад, протягом 2023 р. 300 тис. новостворених ФОПів і 37 тис. нових компаній було зафіксовано в Україні у сфері роздрібної та оптової торгівлі, ІТ та надання індивідуальних послуг (перукарні та салони краси, послуги із забезпечення стравами та напоями). Активність у створенні нового бізнесу продемонстрували традиційні центри економічної активності – м. Київ (14,18% новостворених підприємств), Дніпропетровська (8,97%) та Львівська (7,73%) області. Саме ці регіони стали місцем реєстрації нових компаній в оптовій торгівлі, діяльності громадських організацій та наданні соціальної допомоги [6].

Серед новостворених підприємств протягом двох років війни в Україні понад 3 тис. компаній заснували іноземці зі 100 країн. Найчастіше відкривали свій бізнес в Україні громадяни Туреччини, Узбекистану й Польщі, США, Казахстану, Німеччини та Азербайджану, Великої Британії і Китаю (рис. 4).

Підприємницька активність і просторово-структурна трансформація економіки України

Щільність бізнесу

< 0,75 0,75–1,08 1,08–1,40 1,40–1,73 ≥ 1,73

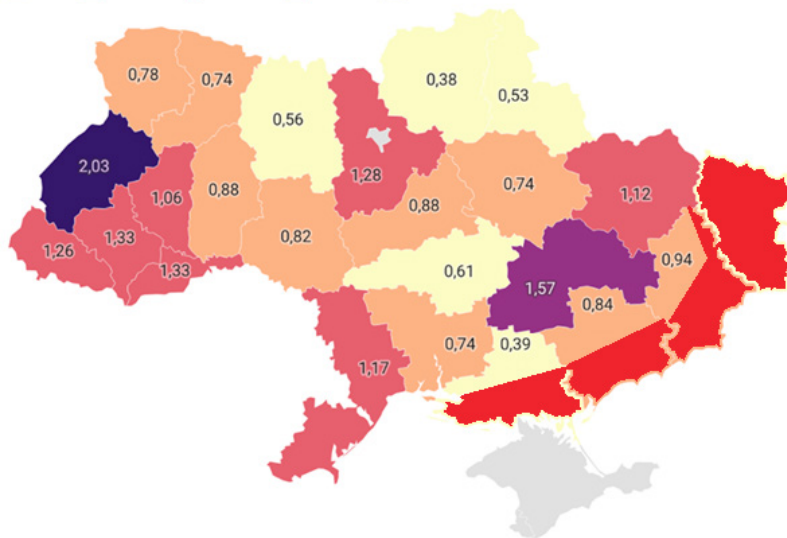

Створено за допомогою Datawrapper

а) 2021 р.

Щільність бізнесу

< 0,71 0,71–1,04 1,04–1,37 1,37–1,70 ≥ 1,70

Створено за допомогою Datawrapper

б) 2023 р.

Рис. 3. Щільність бізнесу в регіонах України у 2021-2023 рр.

Примітка. Інформація подана для неокупованих територій регіонів, де проводяться військові дії.

Джерело: за даними [5].

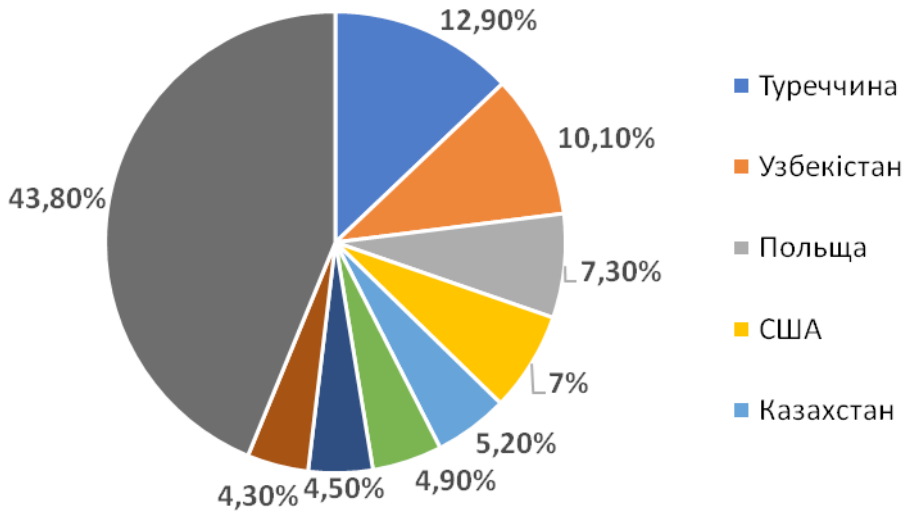

Рис. 4. Географія засновників новостворених підприємств в Україні у 2023 р.
Джерело: побудовано за даними [7].

Левову частку підприємств зареєстровано в Києві (майже 50%), на Львівщині та Одещині. Компанії з іноземними власниками працюють у сфері оптової торгівлі, операцій з нерухомістю та ІТ.

Наприклад, турецька фірма Onur Group у 2023 р. придбала компанію «Рокитнівський спецкар'єр», яка видобуває граніт у Рівненській області, та оголосила про свої наміри інвестувати 50 млн дол. США в розробку графітового родовища на півночі Хмельниччини. А компанія BGV Group Management почала видобуток піску в Житомирській області та має на меті долучитися до розробки родовищ урану на Миколаївщині.

Значний вплив на просторово-структурні процеси справляють зміни в динаміці та міжрегіональному розподілі капітальних інвестицій. Як свідчать статистичні дані, упродовж 2021-2023 рр. обсяг капітальних інвестицій в Україні зменшився на 22,5% – з 528,8 до 409,7 млн грн Збільшення обсягів капітальних інвестицій спостерігалось лише в шести регіонах Західної і Центральної України, а саме: у Волинській, Закарпатській, Львівській, Вінницькій, Кіровоградській та Рівненській областях.

Близько третини загального обсягу капітальних інвестицій надходили до м. Києва. Друге місце в регіональному рейтингу традиційно посідала Дніпропетровська область, хоча порівняно з 2021 р. частка капітальних інвестицій в регіоні зменшилася на 2,5 в. п. і становила 9,6% загального обсягу інвестицій (рис. 5). Закономірно, що у 2023 р. суттєво скоротилося надходження капітальних інвестицій в регіони, які наближені до активних військових дій. Наприклад, якщо у 2021 р. в Донецьку область надійшло 5,7% загального обсягу інвестицій в Україні, то у 2022 р. – лише 1,4%. Це саме стосується і інших прифронтових регіонів – Запорізької, Харківської та Херсонської областей.

Лідерами за темпами зростання капітальних інвестицій серед усіх видів економічної діяльності стали транспорт та складське господарство, де приріст капітальних вкладень становив 32,5%.

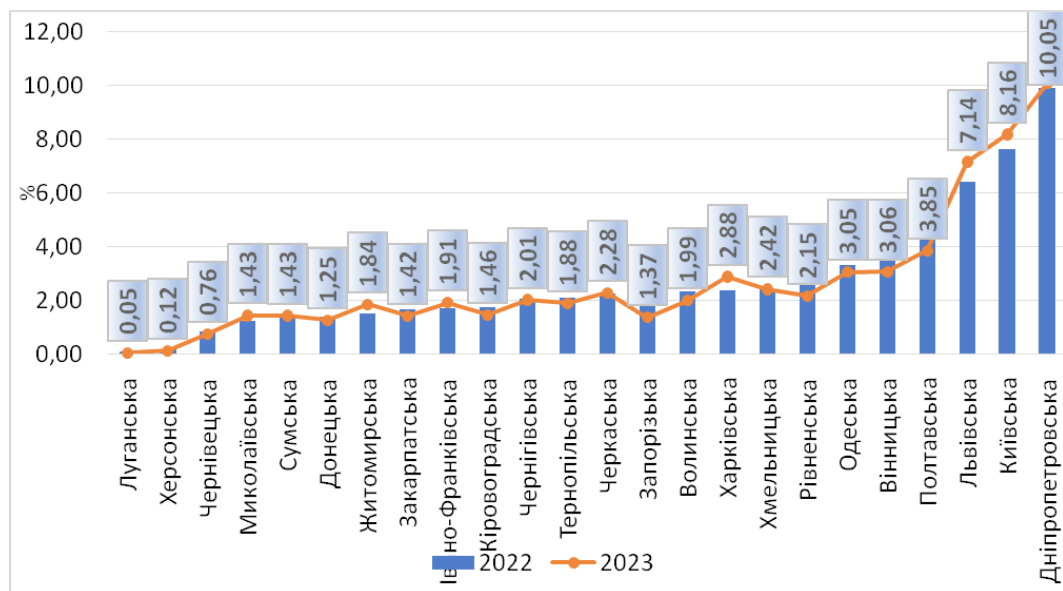

Рис. 5. Міжрегіональний розподіл капітальних інвестицій у 2022-2023 рр.

Джерело: за даними [5].

Розглядаючи розподіл інвестицій в розрізі ВЕД, слід зазначити, що у 2022 р., як і в попередніх роках, лівова частка капітальних інвестицій надходила в промисловість, яка акумулювала 30,8% усіх інвестиційних коштів. На фоні зростання частки капіталовкладень у більшості галузей промисловості у 2023 р. зменшення капітальних інвестицій спостерігалось у добувній промисловості, металургійному виробництві, виробництві коксу та продуктів нафтопереробки, виробництві машин і устаткування.

Понад 50% коштів, залучених у розвиток промисловості, спрямовувалися в Дніпропетровську (55,5%), Донецьку (68,7%) та Рівненську (58,3%) області. На сільське господарство і транспорт припадало відповідно 12,6% та 12,1% загального обсягу інвестицій в економіку. Найменше капітальних інвестицій надходило в освіту і мистецтво, які залучили лише по 0,5% загального обсягу капітальних вкладень. Лівова частка капітальних інвестицій надходила на придбання і створення нових активів, зокрема в будівництві (95%), оптовій та роздрібній торгівлі (86%) та сільському господарстві (83%).

За недостатності власних коштів для розвитку промислових підприємств та обмежених можливостей державної підтримки цього ВЕД міжрегіональний розподіл капітальних інвестицій є більш рівномірним. Лише Донецька, Дніпропетровська та Рівненська області мали найбільші показники коефіцієнта локалізації капітальних інвестицій у промисловість.

Значні просторові відмінності спостерігаються між регіонами за розподілом капітальних інвестицій у будівництві. У всіх областях Західного регіону країни (Закарпатській, Івано-Франківській і Тернопільській областях), а також Київській, Одеській та Чернігівській областях сконцентровано значні обсяги капітальних інвестицій у цій галузі економіки. Це обумовлено дедалі більшими потребами в капітальному ремонті, реконструкції та модернізації суб'єктів господарювання, які продовжують функціонувати, у придбанні чи створенні нових активів, зокрема і в результаті реалізації державної Програми релокації підприємств.

В інших сферах економіки ступінь концентрації капітальних інвестицій є значно нижчим. Високий ступінь концентрації капітальних інвестицій у розвиток транспорту спостерігався у м. Києві (коефіцієнт локалізації – 2,4), оптової та роздрібною торгівлі у м. Києві (1,4) і Миколаївській області (1,6), тимчасового розміщування та організація харчування в Закарпатській (2,2) та Львівській (2,6) областях, інформації та телекомунікації, фінансової та страхової діяльності у м. Києві (2,6 і 2,5 відповідно) [5].

Отже, збільшення ступеня концентрації капітальних інвестицій спостерігається в центральних і західних областях, що засвідчує відносно зростання інвестиційної привабливості цих регіонів через вищий рівень їхньої безпеки внаслідок віддаленості від лінії фронту. Традиційно близько третини всіх капітальних інвестицій надходять до м. Києва, здебільшого в розвиток оптової та роздрібною торгівлі, транспорту та складського господарства.

Надалі інвестиційна активність стане основним рушієм відновлення економіки країни та її регіонів. Варто зазначити, що урядом України визначено перспективні види економічної діяльності, які мають стратегічний потенціал зростання і, відповідно, більшу інвестиційну привабливість. Ідеться, зокрема, про енергетичний, аграрний та продовольчий сектори, транспорт і логістику, сферу критичних матеріалів, IT-сектор, оборонну промисловість і машинобудування [8]. Усі ці сектори економіки потребують зараз і потребуватимуть в умовах повоєнної відбудови значних капіталовкладень. Наприклад, розбудова енергетичного сектору залежить від ефективності відновлення активів для забезпечення потреб внутрішніх споживачів та інвестування в розвиток відновлюваних джерел, а добувна промисловість має стратегічні перспективи для розвитку завдяки наявності в Україні значних покладів критичної мінеральної сировини та її дедалі більшому значенню на світових ринках.

Висновки. Приспособлення до нових умов діяльності вимагає переосмислення структурних пріоритетів, які дали б змогу більш ефективно використовувати наявний ресурсний потенціал країни та її регіонів, а також налагодити прозору та ефективну роботу з освоєння коштів, що надходять і будуть надходити від європейських та інших партнерів України для відбудови. Війна поставила перед країною серйозні економічні виклики, але водночас вона відкрила й нові можливості для розвитку, зокрема:

- оборонно-промислового комплексу (забезпечення повного циклу виробництва озброєння та продукції подвійного призначення; модернізація та розширення наявних потужностей; упровадження нових технологій та розроблення інноваційних продуктів; створення спільних підприємств з провідними світовими виробниками);
- енергетики (відновлення та модернізація енергетичної інфраструктури; розвиток альтернативних джерел енергії для зменшення залежності від імпорту; підвищення енергоефективності промисловості та житлового сектору; упровадження «зелених» технологій»);
- продовольчої безпеки (стимулювання розвитку сільського господарства; модернізація переробних підприємств харчової промисловості; логістичне забезпечення аграрного сектору; забезпечення доступу до продовольства для всіх верств населення);
- охорони здоров'я (відновлення та модернізація медичної інфраструктури; забезпечення доступу до якісних медичних послуг для всіх громадян; розвиток фармацевтичної промисловості та сприяння науковим дослідженням у сфері охорони здоров'я).

Звісно, що це лише деякі з пріоритетних напрямів повоєнної відбудови України. Кожен регіон і кожний ВЕД мають свої особливі потреби та потенціал

зростання. Тому важливо розробити комплексну стратегію відновлення України та її регіонів, яка враховуватиме всі аспекти реструктуризації української економіки та використовуватиме всі доступні ресурси, включно з міжнародною допомогою. Важливо зазначити також, що успішне відновлення України потребуватиме не лише значних фінансових ресурсів, а й системних реформ, спрямованих на покращення бізнес-клімату, боротьбу з корупцією та верховенство права.

Список використаних джерел

1. Корсунський С. *Як нації відновлюються: досвід Східної Азії*. Харків: Vivat, 2023. 190 с.
2. Колісниченко В. У 2023 році товарообіг України сягнув майже \$100 млрд. *GMK.Center*: сайт. 15.01.2024. URL: <https://gmk.center/ua/news/u-2023-roci-tovaroobig-ukraini-syagnuv-majzhe-100-mlrd>
3. Корнільюк Р. Розвиток експорту в регіонах як інструмент економічного відновлення. *YouControl.Market*: сайт. 22.02.2024. URL: <https://blog.youcontrol.market/rozvitok-ieksporu-v-riehionakh-ia-k-instrument-iekonomichnogo-vidnovliennia>
4. Аграрії та юристи найчастіше закривали бізнес за час повномасштабної війни. Аналіз від YouControl.Market. *YouControl.Market*: сайт. 29.05.2024. URL: <https://blog.youcontrol.market/ahraryi-ta-iuristi-naichastishie-zakryvali-biznies-za-chas-povnomasshtabnoyi-viini-analiz-vid-youcontrol-market>
5. *Державна служба статистики України*: сайт. 2024. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
6. Тарасовський Ю. Понад 300 000 нових ФОП відкрилося минулого року. Це більше показника довоєнного 2021-го. *Forbes.ua*: сайт. 08.01.2024. URL: <https://forbes.ua/news/ponad-300-000-novikh-fopiv-vidkrilosya-u-2023-rotsi-tse-bilshe-pokaznika-dovoennogo-2021-roku-08012024-18359>
7. Шевченко Р. Скільки компаній в Україні належить власникам з РФ: дані Opendatabot. *MixFin*: сайт. 17.05.2023. URL: <https://mixfin.com/ua/blog/yaki-kompanii-nalezhat-rf-opendatabot>
8. Які галузі економіки України мають найбільший потенціал зростання. *YouControl.Market*: сайт. 29.07.2024. URL: <https://blog.youcontrol.market/iaki-ghaluzi-iekonomiki-ukrayini-maiut-naibilshii-potentsial-zrostannia>

References

1. Korsunskyy, S. (2023). *Yak natsiyi vidnovlyuyut'sya: dosvid Skhidnoyi Aziyi [How Nations Rebuild: The East Asian Experience]*. Kharkiv: Vivat. [in Ukrainian].
2. Kolisnichenko, V. (2024, Jan 15). U 2023 rotsi tovaroobih Ukrayiny syahnuv mayzhe \$100 mlrd [In 2023 Ukraine's trade turnover will reach almost \$100 billion]. *GMK.Center*: Website. Retrieved from <https://gmk.center/ua/news/u-2023-roci-tovaroobig-ukraini-syagnuv-majzhe-100-mlrd> [in Ukrainian].
3. Kornilyuk, R. (2024, Feb 22). Rozvytok eksportu v rehionakh yak instrument ekonomichnoho vidnovlennya [Export development in the regions as a tool for economic recovery]. *YouControl.Market*: Website. Retrieved from <https://blog.youcontrol.market/rozvitok-ieksporu-v-riehionakh-ia-k-instrument-iekonomichnogo-vidnovliennia> [in Ukrainian].
4. Ahrariyi ta yurysty nychastishie zakryvaly biznes za chas povnomasshtabnoyi viyny. Analiz vid YouControlMarket [Farmers and lawyers most often closed their businesses during a full-scale war. Analysis from YouControlMarket] (2024, May 29). *YouControl.Market*: Website. Retrieved from <https://blog.youcontrol.market/ahraryi-ta-iuristi-naichastishie-zakryvali-biznies-za-chas-povnomasshtabnoyi-viini-analiz-vid-youcontrol-market> [in Ukrainian].
5. *State Statistics Service of Ukraine*: Website (2024). Retrieved from <https://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
6. Tarasovskyy, Yu. (2024, Jan 08). Ponad 300 000 novykh FOP vidkrylosya mynuloho roku. Tse bil'she pokaznyka dovoennoho 2021-ho [More than 300,000 new FOPs opened last year. This is more than the pre-war indicator of 2021]. *Forbes.ua*: Website. Retrieved from <https://forbes.ua/news/ponad-300-000-novikh-fopiv-vidkrilosya-u-2023-rotsi-tse-bilshe-pokaznika-dovoennogo-2021-roku-08012024-18359> [in Ukrainian].
7. Shevchenko, R. (2023, May 17). Skil'ky kompaniy v Ukrayini nalezhyt vlasnykam z RF: dani Opendatabot [How many companies in Ukraine are owned by owners from the Russian Federation: data from Opendatabot]. *MixFin*: Website. Retrieved from <https://mixfin.com/ua/blog/yaki-kompanii-nalezhat-rf-opendatabot> [in Ukrainian].
8. Yaki haluzi ekonomiky Ukrayiny mayut' naybil'shyy potentsial zrostannya [Which branches of Ukraine's economy have the greatest potential for growth] (2024, Jul 29). *YouControl.Market*: Website. Retrieved from <https://blog.youcontrol.market/iaki-ghaluzi-iekonomiki-ukrayini-maiut-naibilshii-potentsial-zrostannia> [in Ukrainian].

Shults S. L., Lutskev O. M. Entrepreneurial activity and spatial and structural transformation of the Ukrainian economy.

It is substantiated that the processes of transformation of the economic structure are becoming more relevant in the current conditions and are gaining systemic and security significance. It is noted that the experience of post-war economies proves that there is no simple and universal plan for structural modernization of the economy of countries

that would allow solving long-standing and emerging problems of their economic development. The article substantiates the role of entrepreneurial activity in the processes of spatial and structural transformation of the Ukrainian economy. The purpose of the article is to analyze the peculiarities of entrepreneurial activity in the current conditions of spatial and structural transformation of Ukraine's economy and to substantiate the priorities for modernizing the structure of the national economy in the post-war period. The article analyses the peculiarities of entrepreneurial activity in the conditions of war, in particular in the context of changes in the dynamics of territorial concentration of business, interregional distribution of closures and openings of enterprises, and the structural and spatial distribution of Ukrainian exporters. The geography of the founders of newly created enterprises and their sectoral and industrial distribution are analyzed. Based on the analysis of the interregional and intersectoral distribution of capital investments, the investment activity of Ukrainian regions in the context of limited investment resources is characterized. The priorities of spatial and structural changes in the economy of Ukrainian regions, which have the potential for development and in the future will ensure innovation and technological progress and improve the quality of life of the population, have been determined. It is proposed to develop a comprehensive strategy for the recovery of Ukraine and its regions, which will take into account all aspects of the restructuring of the Ukrainian economy and use all available resources, including international assistance. It is noted that successful recovery of Ukraine will require not only significant financial resources, but also systemic reforms aimed at improving the business climate, fighting corruption and the rule of law.

Keywords: entrepreneurial activity, spatial and structural transformation of the economy, interregional distribution of capital investments, structural and spatial distribution of exporters.

Шульц Світлана Леонідівна – доктор економічних наук, професор, завідувач відділу регіональної економічної політики ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» (e-mail: swetshul@i.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5603-5603>).

Shults Svitlana Leonidivna – Dr.Sci. (Econ.), Prof., Head of the Department of regional economic policy of the of the Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine.

Луцків Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу регіональної економічної політики ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» (e-mail: lutolen@i.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8919-6761>).

Lutskiv Olena Mykolayivna – Ph.D. (Econ.), Sen.Res., Senior Researcher of the Department of regional economic policy of the Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine”.

Надійшло 21.07.2024 р.